

Mares, filles i germanes

Autoria: Pilar Godayol

Títol: *Dones en lluita*

Editorial: Raig Verd, Barcelona, 2025

270 pàgines

Quan ens demanen el nom d'alguna escriptora femenina necessitem uns instants per pensar detingudament. Molta gent acaba esmentant les tres dones conegudes un dia en alguna lliçó a l'escola (de forma ràpida i superficial). Quan creixes, comences a preguntar-te per què el món té una única història, contada des d'una mateixa perspectiva, dins de la qual sovint sorgeix alguna dona excepcional. Ens hem acostumat a formar-nos a partir d'una tradició masculina i ens hem cregut que estes dones, a les quals se'ls dedica una pàgina de tot el llibre de literatura, són poques i disperses. És normal que tinguem esta idea perquè és així com s'han anat presentant i establint en la societat: com a unes poques dones aïllades entre elles. Com que són la minoria i l'excepció dins dels camps del saber, sembla que hagen existit i escrit de forma separada i aliena. A més, el fet que no disposem de divulgació i estudi suficients sobre elles és gran part de la causa d'este pensament, perquè quan ens expliquen qui va ser Maria Aurèlia Capmany ningú ens parla de la relació de la seua obra amb la de Betty Friedan. No obstant, ni són poques les dones destacables de la

nostra cultura ni van viure i escriure sense mantindre cap contacte i influència entre elles.

Justament esta és la tesi que defensa Pilar Godayol en el seu assaig *Dones en lluita*, una obra que repassa dotze moments del segle XX necessaris per entendre el feminisme català del segle XXI. Godayol (Manlleu, 1968) és assagista i catedràtica de la Universitat de Vic, una autora que no és la primera vegada que ens sorprén amb un llibre d'història de dones, ja que en trobem d'altres amb títols semblants com ara *Moments feministes de la humanitat* (2007) o *Feminismes i traducció* (1965-1990).

En este cas, *Dones en lluita* és un llibre que constitueix un recorregut pel segle passat català amb clau femenina amb el clar objectiu de destacar tot un seguit d'escriptores, obres, organitzacions intel·lectuals, centres educatius i projectes editorials indispensables per saber qui som i d'on venim.

Pel que fa a l'estructura, l'obra compta amb una introducció, on es presenten les motivacions que porten Godayol a escriure este assaig, i dotze capítols dedicats als dotze moments i dones remarcables. En la introducció, l'autora posa en evidència quines seran les arrels sobre les quals creixerà el seu assaig: la lluita contra la història única, la idea que el llegat feminista és continu i el propòsit intrínsec de l'obra de reconèixer merescudament cada fita feminista i cada dona rellevant del segle passat. A més, és interessant parar atenció al títol, atés que no és arbitrari, sinó que coincideix amb el títol de la revista catalana feminista *Dones en lluita* (1977), destacable per la seua tasca de recuperació de figures femenines, de la difusió de revistes de dones i de la divulgació de drets i desigualtats.

Totes som conscients que les dones hem estat esborrades de la història, però el que hem de tindre clar és que si hi ha una única història (masculina) no és per casualitat, sinó perquè ha interessat contar-la així. Dins d'esta història, les dones que van poder fer-se un lloc per ser alguna cosa més que esposes i mares no són casos aïllats entre si, és a dir, dones que escriuen sense partir de cap influència ni coneixement d'altres intel·lectuals. Ben al contrari, totes elles, com nosaltres ara, partien d'una tradició, contactes, relacions i influxos femenins. En este sentit cal destacar que Godayol és coherent amb la idea que defensa, perquè ella mateixa quan dedica un capítol a una

escriptora s'encarrega de fer-nos saber els fils que la connecten amb altres intel·lectuals femenines del seu moment o precedents. És a dir, en cada dona hi ha un lligam present i una tradició d'altres.

La genealogia és el concepte que l'autora fa servir per representar esta idea de cohesió i continuïtat. El nostre llegat feminista és com una genealogia de dones, en la qual tenim mares, filles i germanes. És evident que, per a Godayol, Maria Aurèlia Capmany és la mare, ja que, a banda que se li dedica un capítol sencer, apareix en quasi tots els altres a través de referències o relacions i fins i tot en la introducció. Crec necessari destacar jo també en estes línies la seua figura perquè al capdavant és la màxima referent feminista catalana i la principal portadora de corrents i d'obres estrangeres. Capmany és el nom femení que més ressò té en l'obra perquè és una combatent de la història única construïda pel nacionalcatolicisme del seu moment.

En definitiva, pense que esta és una obra necessària per a qualsevol persona interessada ja no tan sols en comprendre el feminisme actual, sinó també en (re)descobrir dones que de forma successiva han deixat una gran petjada en la història. Açò, efectivament, desmunta el mite de la història única i evidencia que cal rellegir-la amb una doble perspectiva. *Dones en lluita* és, per tant, un pas en este procés de relectura, una obra que col·loca en el seu lloc dones eminents de la nostra cultura com Maria Aurèlia Capmany, Montserrat Roig o Maria-Mercè Marçal, totes elles incloses en la xarxa genealògica de mares, filles i germanes del feminisme.

Ariadna Ferrandis Alvarado